

Ontmoetingsdag eerstejaarsstudenten & ervaringsdeskundigen

Elena Cabiati,

Onderzoeksgroep Relationeel Sociaal Werk,

Departement Sociologie,

Katholieke Universiteit van Milaan (Italië)

**KdG
Expert**
Karel de Grote Hogeschool

ESF
INVESTEERT IN
JOUW TOEKOMST

Europese Unie

Vlaanderen
is werk

1. Wat?

2. Doel?

3. Met wie?

4. Theoretisch kader / waarden

5. Meerwaarde

6. Organisatorische voorwaarden

7. Opportuniteiten in nationale context

Wat?

Elk academiejaar organiseert de universiteit een ontmoetingsdag tussen eerstejaarsstudenten en gebruikers van voorzieningen/cliënten. Deze cliënten worden uitgenodigd als ervaringsdeskundigen. Het programma van de dag bestaat uit twee delen: in de voormiddag praat elke student gedurende twee uur met een ervaringsdeskundige. **Het gaat hier niet om een professioneel interview, maar een gewoon kennismakingsgesprek met als doel mekaar te leren kennen en ervaringen uit te wisselen.** 's Middags lunchen de studenten en ervaringsdeskundigen samen. Na deze gezamenlijke lunch komen de studenten en de ervaringsdeskundigen samen in groepjes om gevoelens en gedachten uit te wisselen over de ervaring tijdens de voormiddag. Elke groep wordt voorgezeten en geleid door een ervaringsdeskundige.

Doel?

De ontmoetingsdag is een **leerervaring**, een onderdeel van een **Sociaal Werk oriëntatie workshop**, gericht op **eerstejaarsstudenten** om hen de mogelijkheid te bieden kennis te maken met een levensverhaal van een cliënt en hun kijk op gebruikers van voorzieningen te veranderen. De workshop is een onderdeel van **professionaliseringsmodules** over sociaal werk vaardigheden, waarden, benaderingen en contexten.

In **2009** werd met deze ontmoetingsdag van start gegaan en dit werd sindsdien **jaarlijks herhaald**.

Met wie?

De **studenten** zijn eerstejaarsstudenten sociaal werk.

De **ervaringsdeskundigen** worden gerekruteerd uit zelfhulpgroepen waarvan men minstens 1 jaar lid is.

Het aantal betrokken studenten en ervaringsdeskundigen is sinds de aanvang van het project in **2009 sterk toegenomen**. Gestart met **20 ervaringsdeskundigen** en **20 studenten**, namen er in **2018** reeds **108 ervaringsdeskundigen** en **108 studenten** deel.

Hadden de ervaringsdeskundigen in 2009 in hoofdzaak ervaring met een verslavingsproblematiek, dan zijn deze ervaringen gaandeweg meer uitgebreid. Zo namen er aan de ontmoetingsdag in 2018 cliënten deel met ervaring met geestelijke gezondheid, verslaving, handicap, werkloosheid, vechtscheidingen en kinderen in jeugdbescherming,...

Theoretisch Kader / waarden

Onderliggend de samenwerking met ervaringsdeskundigen

Het betrekken van ervaringsdeskundigen in de opleiding sociaal werk is geïnspireerd door het **relationele sociaal werk**. Relationeel sociaal werk focust op relaties als de basis voor **verandering**. In deze visie komen welzijn en oplossingen voor kritieke levenssituaties niet voort uit individuen, maar uit **relaties** en **netwerken**. ‘Relationeel’ impliceert dat de hulpverlener en de gebruiker van diensten een wederzijds helpende relatie hebben waar verandering uit resulteert.

Het principe van **wederkerigheid** is belangrijk in het sociaal werkonderwijs. Docenten kunnen fungeren als facilitator van menselijke relaties en in de praktijk enkele basisprincipes van relationele

sociale werkmethoden tonen. In dit kader wordt de traditionele rol van een docent herbekeken, en wordt het perspectief van het “**onderwijzen en leren**” -proces verruimd. Gezien het feit dat de opleiding van toekomstige maatschappelijk werkers niet beperkt kan worden tot technische training, zijn er concrete redenen om ervaringsdeskundigen te betrekken in de academische arena. Toekomstige maatschappelijk werkers hebben baat bij een goed begrip van levenservaringen van cliënten en hun geschiedenis in het omgaan met levensmoeilijkheden.

De samenwerking met ervaringsdeskundigen aan de universiteit is gestoeld op de overtuiging dat **sociaal werkers ervaringsdeskundigen** en **mantelzorgers** moeten zien als **partners in de hulpverlening**. (=relationeel sociaal werk). Ervaringsdeskundigen zijn niet slechts ontvangers van diensten, maar mensen om van te leren, zowel in de professionele praktijk als in het onderwijs. Ervaringsdeskundigen worden niet ingezet als getuigenis, gevalstudie of studentenbeoordelaars. Ze worden beschouwd als **volwaardige partners** in het onderwijsproces, naast professoren, praktijklectoren en studenten. De voornaamste reden van hun betrokkenheid is hun **levenservaring**. Ze zijn niet alleen expert in relatie tot praktijkwerkers of welzijnsvoorzieningen, maar

bovenal zijn ze expert in het leven en het omgaan met moeilijke levensomstandigheden. Belangrijker nog is dat het **geen individuele expertise** is. Het gaat om gedeelde levenservaringen, verrijkt via het perspectief van andere mensen in gelijkaardige levenssituaties.

Ervaringsdeskundigen zijn op verschillende momenten en in verschillende activiteiten betrokken in de bachelor en de master sociaal werk. Ze participeren als partner in de gedeelde missie van het sociaal werkonderwijs. De expertise, taken en verantwoordelijkheden van de docenten en de ervaringsdeskundigen zijn verschillend en niet in concurrentie of tegenspraak.

Meerwaarde

voor onderwijs / onderzoek

Vanaf **2014** werd van start
gegaan met **kwalitatief** en
kwantitatief evaluatieonderzoek.

De belangrijkste uitkomsten
van de samenwerking met
ervaringsdeskundigheid:

Afname van **negatieve attitudes** bij studenten
ten aanzien van bepaalde **problematieken** en
gebruikers van voorzieningen.

Toename van een meer **kritisch denken**

Afname van **hulpverlener- hulpontvanger/**
gebruiker posities

Naast het **enthousiasme** van **studenten**
bleek de ontmoeting niet voor iedereen een
gemakkelijke ervaring.

Organisatorische voorwaarden

De ervaringsdeskundigen worden niet voor hun werkzaamheden vergoed. Hun deelname aan de ontmoetingsdag is **volledig vrijwillig**. Enkel de reis- en lunchkosten tijdens de activiteiten worden vergoed, via de onderzoeksgroep Relationeel Sociaal Werk.

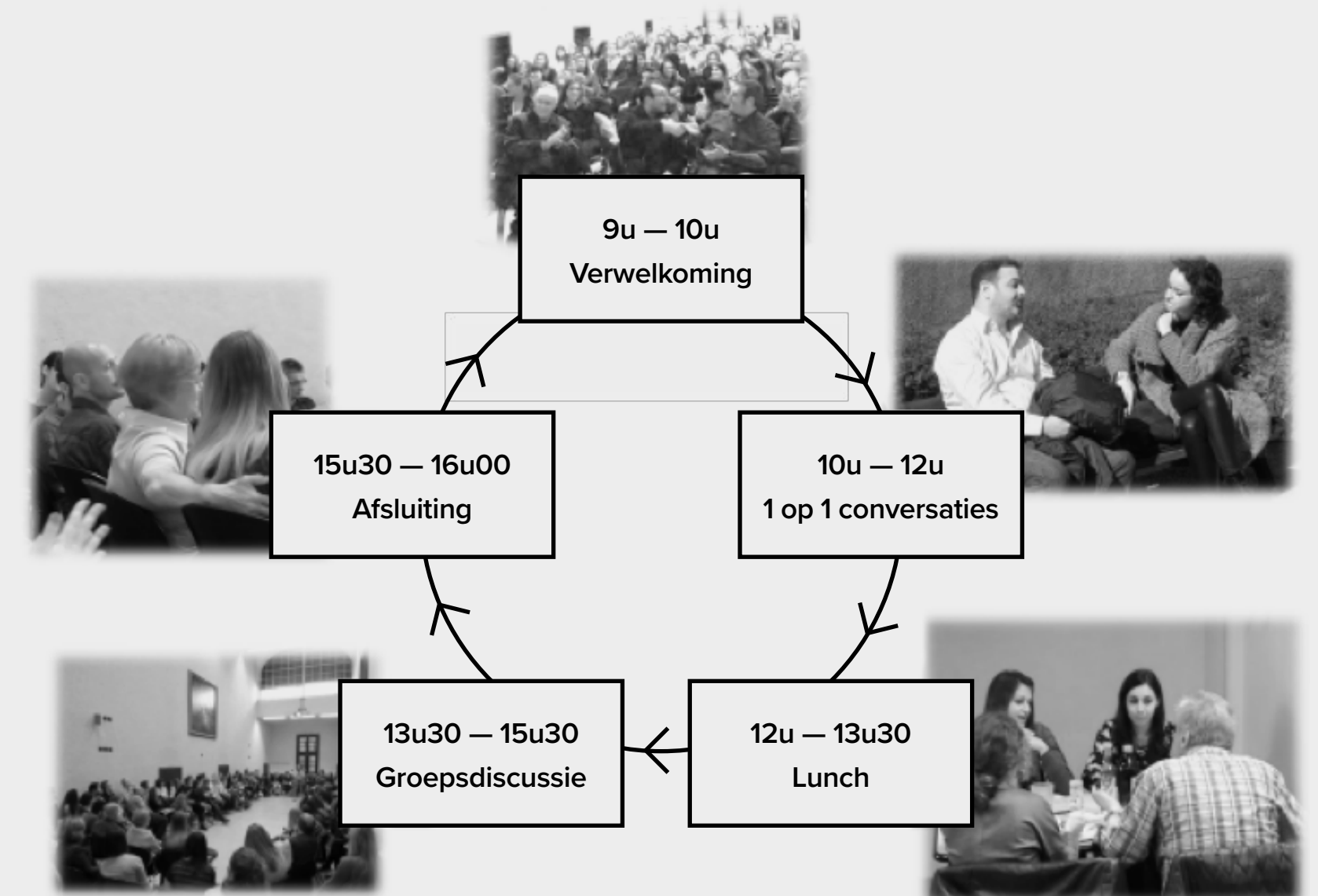
Om het succes van de ontmoetingsdag te garanderen, is het belangrijk om deze zorgvuldig te plannen en uit te voeren, in een welbepaalde tijdsperiode in de academische kalender.

Ook moet er een mogelijkheid/ruimte worden voorzien (bv. tijdens een workshop) om de opgedane ervaringen achteraf te bespreken. Anders loopt de ervaring het risico verkeerd begrepen te worden.

Doorheen de tijd blijken sommige ervaringsdeskundigen hun enthousiasme bij het delen van hun ervaringen te verliezen. Om die reden wordt gestreefd naar de inclusie in het project van zowel ‘veteranen’ als nieuwe leden van zelfhulpgroepen

Opportunities in national context

De Italiaanse onderwijscontext biedt geen specifieke suggesties of aanmoedigingen voor de ontwikkeling van deze initiatieven. De initiatieven kunnen aan de universiteit tot stand komen omdat de **universiteit** en de **decaan** in **innovaties** en **ervaringsgerichte leeractiviteiten** geloven.

Extra leestips

Cabiati, E. (2017). 'Social work education: The Relational way'. Relational social work journal, 1, 61-79.

Cabiati, E. (2016). 'Teaching and learning: An exchange of knowledge in the university among students, service users and professors'. European Journal of social work, 19(2), 247-262.

Cabiati, E. & Raineri M. L. (2016). 'Learning from service users' involvement: A research about changing stigmatizing attitudes in social work students'. Social work education.

Folgheraiter, F. (2007), 'Relational Social Work: Principles and Practices'. Social Policy and Society, 6 (2): 265-274